

Владислав Федоренко

завідувач кафедри державної служби та кадрової політики
НАДУ при Президентові України, д.ю.н., професор,
Заслужений юрист України

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена питанням теорії та практики законодавчого забезпечення інституту державної служби в умовах сьогодення. Аналізуються досвід, проблеми і перспективи розвитку чинного законодавства про державну службу в незалежній Україні з урахуванням євроінтеграційних перспектив нашої держави. Досліджуються основні положення законопроекту «Про державну службу», розробленого Національним агентством України з питань державної служби у 2014 році. Зокрема, аналізуються положення щодо сфери застосування цього законопроекту, конкурсного відбору на державну службу, модернізації категорій державної служби, системи управління державною службою тощо. Обґрунтовуються пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства про державну службу в Україні.

Ключові слова: державна служба, інститут державної служби, Закон України «Про державну службу», категорії державної служби, управління державною службою.

Vladislav Fedorenko

LEGISLATIVE SUPPORT OF THE INSTITUTE OF PUBLIC SERVICE IN UKRAINE: EXPERIENCE, PROBLEMS AND PROSPECTS

The article is devoted to the theory and practice of legislative support of the Institute of state service under the conditions of modernity. Analyzed the experience, problems and prospects of development of the current legislation on state service in independent Ukraine, taking into account the European prospects of our state. Examines the main provisions of the draft law «On civil service», developed by the National Agency of Ukraine on civil service in 2014. In particular, analyzes the provisions regarding the scope of this bill, the competitive selection process for the civil service, modernization of public services, public service management, etc. are Justified suggestions for improvement of the existing legislation on civil service in Ukraine.

Keywords: public service, Institute for public service, the Law of Ukraine «On civil service», the category of public service, public service management.

Владислав Федоренко

ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИНСТИТУТА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ В УКРАИНЕ: ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Статья посвящена вопросам теории и практики законодательного обеспечения института государственной службы в современных условиях. Анализируются опыт, проблемы и перспективы развития действующего законодательства о государственной службе в независимой Украине с учетом евроинтеграционных перспектив нашего государства. Исследуются основные положения законопроекта «О государственной службе», разработанного Национальным агентством Украины по вопросам государственной службы в 2014 году. В частности, анализируются положения, касающиеся сферы применения этого законопроекта, конкурсного отбора на государственную службу, модернизации категорий государственной службы, системы управления государственной службой и т.д. Обосновываются предложения по усовершенствованию действующего законодательства о государственной службе в Украине.

Ключевые слова: государственная служба, институт государственной службы, Закон Украины «О государственной службе», категории государственной службы, управление государственной службой.

Нині перед Україною постали не лише складні виклики та загрози, а й потужні перспективи розвитку національного державотворення та правотворення, пов'язані з якісним оновленням та очищенням державної влади і реальними перспективами європейської інтеграції нашої держави. Обрання Президента України та формування Верховної Ради VIII скликання, парламентської коаліції та нового Уряду, а також підписання 16 вересня 2014 року Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом дозволяють сподіватися на системне реформування в усіх сферах державного життя.

Визначальним складником цих реформ має стати насамперед модернізація розбалансованої та донині архаїчної системи і механізмів державного управління. Утім, модернізація державного управління значною мірою залежить як від політичної волі реформаторів, так

і від тих, хто буде безпосередньо втілювати ці реформи в життя. У першу чергу, від державних службовців – громадян України, що публічно, професійно і політично неупереджено здійснюють цілеспрямовану діяльність щодо практичного виконання своїх функцій і повноважень, у межах і у спосіб, установлених Конституцією України [2, с. 6].

При цьому, професіоналізм, патріотизм і відданість демократичним ідеям й ідеалам при розбудові України у ці нелегкі для суспільства та держави часи є запорукою успіху не лише реформування інституту державної служби, а й інших, не менш важливих реформ – реформ у сфері надання адміністративних та інших публічних послуг, реформування системи міністерств та інших

центральної влади, податкової реформи, реформи місцевого самоврядування та територіальної організації публічної влади в Україні на засадах її децентралізації та інших реформ, визначених у президентській «Стратегії – 2020» та Програмі діяльності нового Уряду України.

Натомість, нині і сам інститут державної служби потребує свого нагального реформування на основі ключових європейських цінностей, що у найбільш загальному вигляді зводяться до забезпечення основоположних прав і свобод людини, демократії та верховенства права в державі, яка має служити громадянському суспільству та кожній окремо взятій людині в країні. Досягнення цієї мети вимагає розроблення та прийняття нової редакції спеціального закону про державну службу. У свою чергу, відповідний законопроект має отримати свій належний теоретико-методологічний супровід із метою упередження можливих прорахунків і збитків у правотворчій та правозастосовній сфері.

Проблематика удосконалення законодавчого забезпечення інституту державної служби в Україні відноситься до традиційних для науки державного управління парадигм. Їй у різний час були присвячені наукові дослідження М. Білінської, К. Ващенка, Р. Войтович, Ю. Ковбасюка, Н. Гончарук, Н. Нижник, В. Олуйка, Л. Пашко, А. Рачинського, С. Серьогіна, В. Сороко, І. Сурай, С. Хаджирадієвої та інших відомих вчених із державного управління. Це пояснюється, в першу чергу, впливом результатів відповідних наукових розвідок на всі пріоритетні напрями досліджень за спеціальністю 25.00.03 – державна служба та (прямо чи опосередковано) на всі інші наукові спеціальності в галузі знань із державного управління.

Відзначимо, що науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства про державну службу в Україні на сьогодні втілюються й у публікаціях багатьох інших учених із Національної академії державного управління при Президентові України та її інститутів. Це зумовлено не лише науковою актуальністю проблематики, винесеної в заголовок цієї статті, а й залученням вчених із Національної академії до науково-експертного супроводження проекту Закону України «Про державну службу», розробленого Національним агентством України з питань державної служби у 2014 році. Прикладом таких публікацій є матеріали круглого столу за міжнародною участю «Новітні стратегії реформування державної служби в умовах європейської інтеграції», проведеної 5 грудня 2014 року в м. Київ, що вміщують понад 60 публікацій, присвячених законодавчим і іншим аспектам реформування інституту державної служби в Україні.

Основною метою статті є формулювання концепту концепції законодавчого унормування інституту державної служби в умовах державно-управлінських реалій сьогодення та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення проекту Закону України «Про державну службу», Національним агентством України з питань державної служби у 2014 році [8].

Право на рівний доступ до державної служби, закріплене у частині другій статті 38 Основного Закону, є невід’ємним конституційним правом громадян України. Обов’язок держави, як на наш погляд, полягає насамперед у створенні рівних, прозорих і доступних механізмів реалізації цього права громадянами, а також їх правовий і соціальний захист в якості державних службовців. Відповідне конституційне право, які і всі інші конституційні права та свободи людини, згідно з

пунктом 1 частини першої статті 92 Конституції України, визначається виключно законом України. Ідеться про спеціальний закон про державну службу в Україні.

Нині державна служба України продовжує регулюватись Законом України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року [6]. Натомість, нова редакція Закону України «Про державну службу», прийнята парламентом 17 листопада 2011 року [7], із різних причин не вступила в дію. Прикінцеві положення Закону України «Про державну службу», ухвалені парламентом 17 листопада 2011 року в частині його вступу в дію, пролонговані до 1 січня 2015 року Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» від 19 грудня 2013 року [4].

На сьогодні Верховна Рада України та суб’єкти законодавчої ініціативи виявилися не готовими прийняти нову редакцію Закону України «Про державну службу» чи ввести в дію чинний, але не діючий Закон України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 року та вдалися до законодавчої стратегії минулого та позаминулого років щодо «консервування» дії Закону про державну службу 1993 року. Так, 23 грудня 2014 року Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування рекомендує парламенту прийняти за основу та в цілому законопроект про внесення змін до Закону України «Про державну службу» (щодо відтермінування набрання чинності) (реєстр. № 1072 від 08.12.2014) [3]. Зміст положень цього законопроекту передбачає відтермінування введення в дію Закону України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 року до 1 січня 2016 року [5]. Така стратегія законодавця є закономірною, з огляду на неготовність прийняти нову редакцію Закону про державну службу й неможливість із низки причин увести в дію Закону України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 року.

Очевидно, слід погодитись із О. Шапран, що основними із причин відтермінування введення в дію Закону України «Про державну службу» від 17 листопада 2011 року стали: по-перше, незабезпеченість синхронного та скоординованого введення в дію законів України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування»; по-друге, відсутність коштів для реалізації вказаних законів і необхідність їх передбачення в проектах Державного бюджету України на відповідні роки [11, с. 101]. Але, до них, на наш погляд, слід долучити й інші – незавершеність формування новітньої доктрини і стратегії державної служби та кадрової політики в Україні, узгоджених із завданнями і викликами сьогодення; неоднозначність розуміння моделі ефективної державної служби органами державної влади, державними підприємствами, установами, закладами і організаціями; брак зрозумілої й переконливої мотивації для залучення належно підготованих громадян до державної служби; неоднозначність існуючої системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців тощо.

Що ж являє собою нині діючий спеціальний закон про державну службу? На наше переконання, ухвалений у 1993 р. Закон України «Про державну службу» став не лише першим кроком щодо легітимізації державної служби, а й ознаменував собою злам радянського державно-партійного апарату, що в реформованому вигляді зберігався майже 4 роки (!) у незалежній Україні. Час перевірити дієвість і життєздатність цього Закону. Про це свідчить і його постійне удосконалення – з 1993 по 2014 рік до Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року було внесено 28 змін і доповнень,

його положення 6 разів були предметом розгляду Конституційного Суду України і прийняття відповідних рішень [10, с. 21–22].

Не зайвим буде згадати і про загалом позитивний вплив Закону України «Про державну службу» на інституціоналізацію та професіоналізацію державної служби. Так, у 1994–1995 роках було утворено спеціально уповноважений орган з питань державної служби – Голодержслужбу України та засновано Українську Академію державного управління при Президенті України. Саме у цей час в Україні почав формуватися корпус державної служби, що відіграв свою історичну роль у формуванні національної державності та розвитку місцевого самоврядування.

Разом із тим, на сьогодні Закон України «Про державну службу» 1993 року, навіть через його змушену «правову гальванізацію» в 2012–2013 роках, вичерпав свій потенціал. Окрім того, експерти та науковці, що досліджують питання державної служби, усе частіше сходяться в думці, що чинний, але «заморожений» Закон України «Про державну службу» 2011 року не вступить у дію взагалі, а на заміну йому буде прийнято новий закон, що якісно вдосконалив інститут європейської служби.

Такий проект закону на сьогодні розроблений та презентований 26 вересня 2014 року Національним агентством України з питань державної служби на VI Рішельєвських академічних читаннях у м. Київ. Нині цей законопроект, доопрацьований розробниками, погоджується з зацікавленими суб'єктами для подальшого внесення на розгляд Уряду України. На сьогодні текст законопроекту про державну службу станом на 15.12.2014 розміщено на офіційному сайті Національного агентства України з питань державної служби [8] і є предметом уваги науково-експертного середовища. Зупинимось на аналізі його окремих новел.

Наріжною ідеєю проекту Закону України «Про державну службу», розробленого Національним агентством України з питань державної служби (далі – Законопроект) стало розмежування та відокремлення політичних посад і державної служби як важлива гарантія політичної неупередженості державних службовців. Не менш важливим є й розмежування державної служби зі службою в судових і правоохоронних органах, у Збройних Силах України, а також зі службою в органах місцевого самоврядування. Важливим вбачається й положення Законопроекту щодо непоширення режиму державної служби на патронатні служби, діяльність яких є більш різноплановою, ніж це передбачає зміст державної служби.

Так, стаття 3 Законопроекту передбачає, що державна служба не поширюється на: 1) Президента України, членів Кабінету Міністрів України, перших заступників та заступників міністрів; 2) народних депутатів України; 3) депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим; 4) суддів; 5) працівників прокуратури; 6) працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, крім тих, які безпосередньо беруть участь у виконанні основних завдань державного органу, що передбачено у положеннях та посадових інструкціях цих працівників; 7) працівників державних підприємств, установ та організацій, а також інших суб'єктів господарювання державної форми власності; 8) військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до закону, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та інших органів, яким присвоюються спеціальні звання; 9) Главу Адміністрації Президента та його заступників (крім заступника Глави – керівника апарату); 10) рад-

ників, помічників, уповноважених та Прес-секретаря Президента України; працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України та його заступників; працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України, інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України; помічників суддів; 11) посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків, передбачених Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [8].

Такі обмеження щодо поширення режиму державної служби на осіб, які, по суті, не здійснюють відповідні функції державних службовців, дозволить суттєво скоротити корпус державної служби з 375 до 300 тис. держслужбовців та вивільнить додаткові фінансово-матеріальні ресурси для забезпечення держслужбовців, які будуть ефективно реалізувати функції української держави.

Також відзначимо, що розробники Законопроекту удосконалили його, порівняно з редакцією, презентованою у вересні поточного року в частині поширення режиму державної служби на відповідні посади не лише в системі органів виконавчої влади, а і в: Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України, Апараті Ради національної безпеки і оборони України, Секретаріаті Вищої ради юстиції, Центральній виборчій комісії, Рахунковій палаті, в Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, в апаратах консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб, створених Президентом України, тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України; в Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; в апаратах судів та апаратах інших державних органів, які не належать до системи органів виконавчої влади. Адже державні службовці, що працюють в апаратах перелічених вище державних органів, забезпечують реалізацію важливих функцій держави, у тому числі й пов'язаних із допуском до державної таємниці.

Ще однією новелою до Законопроекту є оптимізація категорій державної служби, які пропонується звести до трьох категорій: категорія «А» (вищий корпус державної служби) – посади Державного секретаря Кабінету Міністрів України та його заступників, державного секретаря міністерства та його заступників, керівників центральних органів виконавчої влади, які не є членами Кабінету Міністрів України, голів та членів державних колегіальних органів, Голови Рахункової палати та його заступників, інші посади керівників державної служби, які знаходяться у прямому підпорядкуванні Кабінету Міністрів України або окремої особи, що займає політичну посаду, а також їх заступників, посади керівників самостійних структурних підрозділів Секретаріату Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України, Верховної Ради України та їх заступників; категорія «Б» (керівники підрозділів) – посади керівників структурних підрозділів Секретаріату Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України, Апарату Верховної Ради України та їх заступників, не віднесені до категорії «А», керівників структурних підрозділів міністерств та інших органів виконавчої влади, їх заступників, а також посади державних службовців – керівників державних органів, які не віднесені до категорії «А», та їх заступників; категорія «В» – інші посади державної служби, не віднесені до категорій «А» та «Б».

При цьому, автори Законопроекту передбачають можливість установлення Кабінетом Міністрів України підкатегорій і переліку посад усіх трьох категорій за поданням центрального органу виконавчої влади, що

реалізує політику в сфері державної служби. Ця позиція вбачається дещо контраверсивною: з одного боку, такий механізм дозволяє оперативно визначати режим державної служби в умовах утворення, ліквідації та реорганізації органів державної влади, а з іншого – консервує закладену ще в 1993 році у першому й нині діючому Законі України «Про державну службу» практику «ручного управління» системою розподілу категорій і рангів державної служби за посадами.

До того ж, стаття 50 Законопроекту запроваджує ще одне категорювання «з метою встановлення розмірів посадових окладів», з 1 до 9 групи. Це, у свою чергу, ще більше ускладнює систему категорій, рангів і груп за посадовими окладами державних службовців.

Також відзначимо, що прозора система категорій і рангів державної служби, у силу своєї ієрархічної лінійності, по суті, звужує перспективи службової кар'єри в одному органі державної влади, державному підприємстві, установі, закладі чи організації. У цьому випадку, перехід із категорії в категорію зобов'язує державних службовців до зміни місця роботи.

Важливим механізмом забезпечення державної служби в Україні є й модернізована система управління державною службою. Законопроект передбачає, що вона включає: 1) центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику в сфері державної служби, та його територіальні органи; 2) Комісію з питань вищого корпусу державної служби та відповідні конкурсні комісії; 3) керівників державної служби; 4) служби управління персоналом. Також визначається порядок формування та повноваження відповідних суб'єктів.

Загалом погоджуючись із важливістю унормування правового статусу центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику в сфері державної служби, відзначимо, що визначення завдань і повноважень цього центрального органу виконавчої влади, як і інших міністерств і центральних органів виконавчої влади, є предметом положень, які затверджуються Кабінетом Міністрів України, а не предметом законодавчого регулювання Верховної Ради України.

Неоднозначним є й положення частини другої статті 13 Законопроекту про те, що «керівник центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, призначається на посаду строком на п'ять років із правом повторного призначення на ще один термін» [8]. Сама ідея забезпечення неупередженості та незалежності органу з питань державної служби вбачається шляхетною. Але якщо цей орган є центральним органом державної виконавчої влади, то така новела суперечить пунктам 9-1 і 9-2 частини першої статті 116 Конституції України та статті 27 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року про дискретність повноважень Уряду України утворювати, реорганізовувати і ліквідувати міністерства та центральні органи виконавчої влади, а також призначати і звільняти їх керівників [9].

Стосовно нового органу – Комісії з питань вищого корпусу державної служби, – можна вітати ідею створення такого незалежного фахового органу. Також відзначимо поглиблення тенденції щодо його деполітизації та насичення науковим компонентом, порівняно з текстом законопроекту, що був презентований 26 вересня 2014 року. Так, позитивно вбачається новація про включення до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби керівників Національної академії державного управління при Президентові України та Національного агент-

ства з питань запобігання корупції та, одночасно, зняття положення про делегування до складу Комісії представників парламентських фракцій. Разом із тим, неоднозначно вбачається новела про делегування до Комісії «особи, визначеної Комітетом Верховної Ради України, до повноважень якого належать питання державної служби» (ст. 14 Законопроекту). Адже таке делегування, відповідно до існуючих регламентних вимог, вбачається можливим лише шляхом прийняття відповідного рішення Верховною Радою України на пленарному засіданні.

Викликає запитання й статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби, яка має стати «постійно функціонуючим колегіальним органом, що працює на громадських засадах». Очевидно, що орган, який працює на громадських засадах не має ресурсів, достатніх для «здійснення дисциплінарного провадження щодо державних службовців, які займають посади категорії «А», та внесення суб'єкту призначення пропозицій щодо притягнення їх до дисциплінарної відповідальності» (ст. 14 Законопроекту) та інших повноважень.

Щодо керівників державної служби, то вони утворюють ієрархічну систему спеціально уповноважених органів, а саме: а) у Секретаріаті Кабінету Міністрів України – Державний секретар Кабінету Міністрів України; б) у міністерстві – державний секретар міністерства; в) в іншому центральному органі виконавчої влади – керівник відповідного органу; г) у державних органах (крім місцевих державних адміністрацій), посади керівників яких відносяться до посад державної служби, – керівник відповідного органу; ґ) в інших державних органах або у разі прямого підпорядкування окремій особі, яка займає політичну посаду, – керівник апарату; д) для голів місцевих державних адміністрацій та їх заступників – заступник Глави Адміністрації Президента – керівник апарату.

Запровадження такого механізму управління державною службою дозволить забезпечити інституційну пам'ять корпусу державної служби та політичну безсторонність у його діяльності. Разом із тим, запровадження подібної системи суб'єктів управління державної служби містить і певні ризики, пов'язані з «запаралеленням» механізму управління міністерствами і іншими центральними органами виконавчої влади та можливими, а в окремих центральних органах виконавчої влади і передбачуваними, конфліктами між політичним і державно-управлінським початками формування та здійснення державної політики, надання адміністративних послуг тощо.

⇒ Дослідження Законопроекту «Про державну службу», розробленого Національним агентством України з питань державної служби у 2014 р., дозволяє стверджувати про його прогресивний характер і привабливість для реформування державної служби в Україні. Водночас, не складно помітити, що Законопроект містить низку суттєвих обмежень для державних службовців, які загалом мають бути урівноважені такими преференціями і заохоченнями, як: надбавки, виплати та премії (стаття 51); заохочення державних службовців (оголошення подяки; нагородження грамотою, почесною грамотою, іншими відомчими відзнаками державного органу; дострокове присвоєння рангу; представлення до відзначення урядовими відзнаками і державними нагородами) (стаття 52); забезпечення житлом у встановленому порядку з державного фонду (стаття 53), створення умов для виконання посадових обов'язків (стаття 54); підвищення професійної компетентності за кошти державного бюджету (стаття 46) тощо. Разом із тим, у бюджетно-фінансових і соціально-економічних реаліях сьогодення значна частина з цих преференцій і заохочень зберігатимуть свою декларативність.

Це зумовлює необхідність подальшого наукового дослідження проблеми стимулів і заохочень на державній службі та шляхів їх унормування в чинному законодавстві. Адже ще в кінці XIX століття, відомий правознавець О. Д. Градовський, який значну частину свого життя досліджував державну службу та служив чиновником на Харківщині, писав: «Із службового становища посадових осіб витікають їх особливі права: 1) на утримання та винагороду; 2) на захист їх безпеки і гідності; 3) на різноманітні почесні преференції» [1, с. 143]. Тому сучасний державний службовець нині, як і 150 років тому, потребує не лише «утримання і винагороди», а й забезпечення належного соціального статусу та гарантій безпеки і збереження гідності.

Література.

1. Градовский А. Д. Существо государственных должностей и учение о службе гражданской // А. Д. Градовский Начала русского государственного права : в 2 т. / А. Д. Градовский ; под ред. и с предислов. В. А. Томсинова. – М. : Издательство «Зерцало», 2006. – Т. 2 : Органы управления. – С. 1–194.
2. Ковбасюк Ю. В. Стан і перспективи реформування державної служби в умовах європейської інтеграції / Ю. В. Ковбасюк // Новітні стратегії реформування державної служби в Україні в умовах європейської інтеграції / За заг. ред. проф.-ів Ю. В. Ковбасюка і В. Л. Федоренка; матеріали круглого столу за міжнародною участю (м. Київ, 05 грудня 2014 р.). – К. : Ліра-К, 2014. – С. 6–7.
3. Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування рекомендує парламенту прийняти за основу та в цілому законопроект про внесення змін до Закону України «Про державну службу» (щодо відтермінування набрання чинності). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100492.html>.
4. Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» : Закон України від 19 грудня 2013 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 798.
5. Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» (щодо відтермінування набрання чинності) : проект закону України (реєстр. № 1072 від 08.12.2014). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52755.
6. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
7. Про державну службу: Закон України від 17 листопада 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 26. – Ст. 273.
8. Про державну службу : проект закон України, підготований Національним агентством України з питань державної служби станом на 15.12.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://guds.gov.ua/govservice/control/uk/publish/article?art_id=661093&cat_id=87284.
9. Про Кабінет Міністрів України : Закон від 27 лютого 2014 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222.
10. Федоренко В. Л. Інститут державної служби в Україні: шляхи та напрями реформування в умовах сьогодення / В. Л. Федоренко // Реформи законодавства України в умовах євроінтеграції : матеріали VI Всеукр. наук.-теоретична конф. (м. Київ, 30 вересня 2014 р.) : у 2 ч. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – Ч. 1. – С. 20–24.
11. Шапран О. Ю. Перспективи розвитку державної служби в Україні у контексті запровадження нового зако-

нодавства про державну службу / О. Ю. Шапран // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2014. – № 3. – С. 99–105.